

Stockholm den 2021-03-25

Högsta domstolen

Att inges till:

Hovrätten för nedre Norrland
Box 170
851 03 Sundsvall

HÖGSTA DOMSTOLEN
R 1

INKOM: 2021-03-26
MÅLNR: Ö 1844-21
AKTBIL: 1

ÖVERKLAGANDE OCH ANSÖKAN OM PRÖVNINGSTILLSTÅND

Klagande:

Bostadsrättsföreningen Kälkbacken 1
(769619–5945)
Box 226
111 83 Stockholm

Ombud:

Jur. kand. Daniel Feinbaum
SBC Sveriges Bostadsrättscentrum AB
Box 1353
111 83 Stockholm
Daniel.feinbaum@sbc.se

Motpart:

Trappstegen 6 AB
Box 231
801 02 Gävle

Ombud:

Advokat Erik Hägnefors Sander
Advokaterna Liman & Partners HB
Box 24224
104 51 Stockholm

Överklagat avgörande:

Hovrätten för nedre Norrlands slutliga
beslut av den 2021-02-25 i mål nr Ö 1388-19

Saken:

Rättegångskostnader

Som ombud för Brf Kälkbacken 1 (nedan Föreningen) får undertecknad överklaga Hovrätten för nedre Norrlands ovan nämnda slutliga beslut enligt följande.

1. Yrkanden

Bostadsrättsföreningen Kälkbacken 1 överklagar hovrättens beslut och yrkar att Högsta domstolen

- 1.1 Meddelar prövningstillstånd;
- 1.2 med ändring av Hovrätten för nedre Norrlands slutliga beslut av den 2021-02-25 i mål nr Ö 1388-19 befriar Föreningen från skyldigheten att ersätta Trappstegen 6 för dess rättegångskostnader i hovrätten och tingsrätten samt tillerkänner Föreningen ersättning för sina rättegångskostnader där.
- 1.3 I andra hand, för det fall Högsta domstolen ändå finner att Föreningen skulle vara skyldig att utge rättegångskostnader, att dessa jämkas till 0 kr.
- 1.4 Föreningen yrkar ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen med ett belopp som senare kommer att anges.

2. Rättsliga grunder, omständigheter m.m.

- 2.1 Föreningen, tillika tredje man i fråga om editionsyrkande, medgav yrkande om edition och företedde de handlingar som Föreningen innehade för Gävle tingsrätt i enlighet med föreläggande. Trots detta har tingsrätten och sedermera Hovrätten ansett att Föreningen föranlett en rättslig process och är tappande part och ålagt Föreningen skyldighet att utge ersättning för rättegångskostnader i denna del.
- 2.2 Det saknas skäl att ålägga Föreningen skyldighet att ersätta Trappstegen 6 (nedan Trappstegen) för rättegångskostnader sedan Föreningen, i egenskap av tredje man, medgivit yrkande om edition, jfr 18 kap. 5 § Rättegångsbalken och NJA 2012 s. 289 p. 22.

Föreningen ska därför befrias från skyldigheten att ersätta Trappstegen för dess rättegångskostnader i tingsrätten.

3. Skäl för prövningstillstånd

- 3.1 Föreningen anser även att det är av stor vikt för ledning av rättstillämpningen att frågan om skyldigheten för tredje man som medger talan om edition att utge rättegångskostnader prövas.
- 3.2 Föreningen anser att det finns synnerliga skäl att betvivla riktigheten i Hovrättens domslut.

4. Kort bakgrund

- 4.1 Paulina Rydberg Klanger ansökte om stämning å Trappstegen den 7 november 2017 med yrkande om hävning av köp alternativt prisavdrag. Under målets handläggning framställde Trappstegen yrkanden om att tingsrätten skulle förplikta Föreningen att, vid äventyr av vite om 50 000 kr eller det belopp tingsrätten fann lämpligt, utge vissa skriftliga handlingar (editionsföreläggande). Föreningen mottog föreläggande att yttra sig i frågan om edition den 7 september 2018. I förhållande till processen mellan Paulina Rydberg Klanger och Trappstegen var Föreningen alltså att betrakta som tredje man.
- 4.2 Föreningen medgav omgående yrkandet under förutsättning att Föreningen innehade de handlingar som den ålades att utge men bestred yrkandet om rättegångskostnader. Föreningen framställde för egen del begäran om ersättning för de kostnader som arbetet med att efterkomma editionsföreläggandet kunde medföra.
- 4.3 Föreningen förelades slutligen den 27 november 2018 att senast den 18 december 2018 inge de handlingar som krävts genom editionsyrkandet, vid äventyr av vite om 25 000 kr. Vidare yrkade Trappstegen att Föreningen skulle ersätta dess kostnader med anledning av editionsfrågan och, i andra hand, att Föreningen skulle stå sina egna kostnader i anledning av editionsfrågan.
- 4.4 Föreningen ingav de handlingarna som Föreningen innehade till tingsrätten den 18 december 2018, helt i enlighet med tingsrättens beslut.

- 4.5 Trots att Föreningen medgav editionsyrkandet samt ingav handlingar i enlighet med tingsrättens beslut, beslutade tingsrätten genom särskilt beslut den 18 september 2019 att Föreningen var skyldig att utge ersättning för rättegångskostnader till Trappstegen. Hovrätten för nedre Norrland avslog sedermera Föreningens överklagande av tingsrättens beslut och tillförde som skäl för beslutet att Trappstegen tvingats vidta domstolsåtgärder till följd av att Föreningen inte ville dela med sig av handlingar innan ett editionsyrkande hade framställts i tingsrätten.
- 4.6 Paulina Rydberg Klanger och Trappstegen träffade förlikning under processen i tingsrätten.

5. Angående Hovrättens beslut

Angående grund för utdömande av rättegångskostnader

- 5.1 Hovrätten har som skäl för sitt beslut ansett att en situation uppstått med två motstående parter som i hög grad liknar en vanlig rättegång. Detta eftersom Trappstegen innan editionsyrkandet framställdes i tingsrätten begärt att få vissa handlingar från Föreningen som inte ville lämna ut dem. Hovrätten har därför ansett att Trappstegen behövde vidta domstolsåtgärder och driva en rättslig process för att få Föreningen att lämna över handlingarna. Hovrätten har vidare ansett att Föreningen saknat grund för sin vägran redan innan frågan väcktes i tingsrätten att lämna ut handlingarna till Trappstegen.
- 5.2 Föreningens uppfattning är att det saknats skäl för Föreningen att lämna ut handlingar till Trappstegen innan yrkande om edition framställdes. Därutöver är det felaktigt att anse att det ska ha förelegat skyldighet för Föreningen att lämna ut handlingar utan att detta har prövats rättsligt genom editionsprocess. Vidare anser Föreningen att den felaktigt ansetts som tappande part i frågan om rättegångskostnader eftersom editionsyrkandet medgavs samt att handlingar utlämnades.
- 5.3 Högsta domstolen har i NJA 2012 s. 289 klargjort att i en process som rör frågan om tredje man på talan av en part i en rättegång är skyldig att förete skriftliga handlingar i rättegången, så är Rättegångsbalkens bestämmelser om rätt till ersättning för

rättegångskostnader inte direkt tillämpliga (Se p. 21 i Högsta domstolens domskäl).

- 5.4 Vidare anför Högsta domstolen i p. 22 att "om en tredje man medger parternas talan och tillhandahåller handlingarna, saknas skäl att ålägga honom att ersätta parten för dennes kostnader. Annorlunda förhåller det sig om tredje mannen bestrider att han är skyldig att förete handlingarna. Om parten då vidhåller sitt yrkande, uppstår en situation med två motstående parterna som i hög grad liknar en vanlig rättegång. Det finns då anledning att analogt tillämpa i vart fall vissa av Rättegångsbalkens kostnadsregler."
- 5.5 I det aktuella fallet, i vilket Föreningen varit tredje man, har Föreningen medgivit yrkandet om edition. Det har därför inte uppstått en situation som liknar en vanlig rättegång. Likväl har det, mot bakgrund av Högsta domstolens domskäl i NJA 2012 s. 289 i p. 22, saknats skäl att ålägga Föreningen att ersätta Trappstegens rättegångskostnader. En analog tillämpning av 18 kap. 1 § Rättegångsbalken kan därför inte ske. Hovrättens beslut är därmed felaktigt.
- 5.6 Yrkandet om edition framställdes av Trappstegen under handläggningen av målet i tingsrätten. Föreningen hade således inte möjlighet att på förhand ge ifrån sig några handlingar som kunde förhindrat rättegången. Det var vidare Paulina Rydberg Klanger som ansökte om stämning å Trappstegen. Föreningen hade därför inte möjlighet att ge ifrån sig handlingar i syfte att förhindra rättsprocessen mellan Paulina Rydberg Klanger och Trappstegen.
- 5.7 Hovrätten har ansett att Trappstegen behövde vidta domstolsåtgärder och driva en rättslig process till följd av att Föreningen nekat att lämna ut handlingar innan editionsyrkande framställdes. Föreningen menar att det saknats skyldighet att utge handlingar till Trappstegen utan att editionsföreläggande dessförinnan meddelats. Endast efter att editionsfrågan prövats av en domstol kan en sådan skyldighet uppstå för Föreningen i egenskap av tredje man i detta fall. Föreningen menar att det är felaktigt att editionsprocessen skulle ha föranletts av Föreningen, vilket Hovrätten har gjort.
- 5.8 Hovrätten har anfört att det inte framkommit något som talar för att Föreningen haft grund för sin vägran att lämna ut handlingar redan innan frågan väcktes i tingsrätten. I denna del har Hovrätten

bortsett från vad Föreningen framfört i denna del. Paulina Rydberg Klanger vid tiden var medlem i Föreningen. I det sammanhanget hade Föreningen att iaktta den samhörighet som följde av medlemskapet i Föreningen. Därutöver hade Trappstegen uttalat hot om stämning gentemot Föreningen för det fall Trappstegen skulle vara tappande i målet mot Paulina Rydberg Klanger. Trappstegen menade att de då skulle ha rätt till ersättning från Föreningen för eventuella skador. Det var alltså under hot om rättsprocess från Trappstegen och med iakttagande av Paulina Rydberg Klangers medlemskap som Föreningen valde att inte lämna ut handlingar till Trappstegen utan att editionsföreläggande dessförinnan meddelats. Föreningen menar att detta, jämte att det saknats skäl i övrigt, utgjorde grund för Föreningen att inte lämna ut handlingar. Detta har Hovrätten bortsett från vilket får anses felaktigt.

- 5.9 Mot bakgrund av det ovan anförda är det Föreningens bestämda uppfattning, att Högsta domstolen måste ändra Hovrätten för nedre Norrlands beslut i frågan om edition och befria Föreningen från skyldigheten att ersätta Trappstegen för dess rättegångskostnader i såväl Hovrätten som tingsrätten och tillerkänner Föreningen ersättning för sina rättegångskostnader där.

Angående Trappstegens begäran om ersättning för rättegångskostnader

- 5.10 Trappstegen anförde i yttrande vid tingsrätten, aktbilaga 34, att Föreningens skyldighet att ersätta Trappstegens rättegångskostnader grundar sig på att Föreningen i enskild e-postkorrespondens med Trappstegen, alltså utanför domstolsprocessen, motsatt sig att utge handlingar men sedermera medgivit att inge handlingar sedan yrkande om edition framställts. Föreningen menar att detta inte utgör grund för att Föreningen ska tvingas utge ersättning för rättegångskostnader.
- 5.11 I första hand kan det konstateras att det inte finns någon allmän skyldighet för Föreningen att lämna ut handlingar utan att särskild grund härför föreligger. Endast efter rättslig prövning genom editionsföreläggande vid domstol kan en part bli skyldig att lämna ut handlingar. En konsekvens av Hovrättens beslut skulle annars innebära att en tredje man alltid blir skyldig att utge handlingar även utan att det prövats rättsligt. Högsta domstolen bör klargöra om det är så editionstalan är tänkt att fungera.

- 5.12 Trappstegen framställde begäran om att få ta del av handlingar till Föreningen genom e-postkorrespondens den 25 april 2018. Eftersom Paulina Rydberg Klanger ansökte om stämning å Trappstegen den 7 november 2017 framgår det med all önskvärd tydlighet att Trappstegens e-postkorrespondens med Föreningen skedde efter att domstolsprocess inletts.
- 5.13 Sammanfattningsvis saknas skäl för att Föreningen ska anses skyldig att ersätta Trappstegens rättegångskostnader.

6. Skäl för prövningstillstånd

Ändringsdispens & granskningsdispens

- 6.1 Föreningen anser att det finns skäl att betvivla riktigheten i Hovrättens beslut. Föreningen anser även att det inte utan att meddela prövningstillstånd går att bedöma riktigheten av det beslut som Hovrätten kommit fram till. Grunden för detta är att prövningstillstånd bör meddelas eftersom det finns flera konkreta anledningar att betvivla riktigheten av Hovrättens avgörande samt att det framstår som svårbedömt.
- 6.2 Hovrättens bedömning av frågorna om tredje mans skyldighet att lämna ut handlingar utan att detta dessförinnan prövats rättsligen strider mot praxis från Högsta domstolen. Högsta domstolen har i NJA 2012 s. 289 och NJA 2012 s. 628 klargjort i vilka sammanhang en tredje man kan anses som tappande part och skyldig att utge ersättning för rättegångskostnader. Hovrättens beslut strider mot den princip som gäller enligt NJA 2012 s. 289, att det saknas skäl att ålägga en tredje man skyldighet att ersätta parten för dennes kostnader om editionstalan medges. Högsta domstolen bör därför pröva frågorna i detta mål eftersom det annars inte går att bedöma riktigheten av det beslut som Hovrätten kommit fram till. Konsekvenserna av Hovrättens beslut medför annars en orimlig tillämpning av editionstalan som inte torde stämma överens med rättstillämpningen i övrigt.

Prejudikatsdispens

- 6.3 Om Hovrättens beslut står fast får det orimliga konsekvenser för rättstillämpningen. Med Hovrättens tillämpning av skyldigheten för

en tredje man att utge handlingar, även utan att detta dessförinnan prövats rättsligt, kvittar det om en tredje man medger eller motsätter sig ett editionsföreläggande eftersom en tredje man oavsett utfallet av editionsyrkandet alltid blir skyldig att ersätta en parts rättegångskostnader. En sådan tillämpning är ohållbar enligt Föreningens mening. Det kan ifrågasättas om en sådan tillämpning är förenlig med rättsprinciperna kring edition. Högsta domstolen bör klargöra om det är förenligt med rättstillämpningen att besluta om ansvar för rättegångskostnader på det sätt som Hovrätten har gjort.

- 6.4 I förlängningen skulle Hovrättens tillämpning av skyldigheten för en tredje man att lämna ut handlingar kunna missbrukas. Med Hovrättens tillämpning av bestämmelserna kan en part som vill ha ut handlingar av en tredje man inom ramen för en pågående rättsprocess alltid begära ut handlingar utan att detta dessförinnan prövats rättsligt och dessutom kräva rättegångskostnader för editionsprocessen. Högsta domstolen bör pröva frågorna och klargöra om det är på detta sätt som bestämmelserna ska tillämpas.
- 6.5 För det fall Hovrättens bedömning om när en tredje man ska anses vara tappande part i en editionstalan inte prövas av Högsta domstolen råder det oklarheter kring bestämmelserna. Om en part ska anses tappande på motsvarande sätt som Hovrätten ansett att Föreningen varit tappande så innebär det en skyldighet för alla parter att utge handlingar även utan att frågan om edition dessförinnan prövats. En sådan tillämpning stämmer inte överens med den praxis på området som tidigare utverkats av Högsta domstolen. Det står även i strid med gällande lagstiftning, särskilt med beaktande av förarbetena till rättegångsbalken, se NJA II 1943.
- 6.6 Mot bakgrund av det ovan anförda anser Föreningen att det är av vikt för rättstillämpningen att Högsta domstolen klargör hur tillämpningen av bestämmelserna ska ske då det avser en tredje mans skyldighet att lämna ut handlingar innan ett editionsföreläggande meddelats. Högsta domstolen bör även klargöra hur skyldigheten att ersätta rättegångskostnader uppstår trots att tredje man medger en parts talan om edition.

7. Bevisuppgift

Skriftlig bevisning

- 7.1 Bilaga 1-5, avser Föreningens yttranden i mål T 2985-17 vilka ingavs till Gävle tingsrätt och åberopas till styrkande av att Föreningen medgivit yrkandet om edition samt bestridit att grund för utgivande av rättegångskostnader förelegat.

Stockholm som ovan,

Daniel Feinbaum

Jur. kand.